

JAZYK A JEHO MINULOSŤ

O pôvode slova necht

O starobylosti a originalite slovnéj zásoby slovenčiny nás presvedčajú mnohé slová, o ktorých by sme ani nepredpokladali, že môžu byť také staré. Ľudia od prvo-počiatku potrebovali pomenovať realitu, s ktorou sa stretávali denne. Tieto slová patria medzi najstaršie a tvoria tzv. jadro slovnéj zásoby. Ide najmä o pomenovanie najbližších osôb - mama, otec, brat,

Mgr. JAROMÍR KRŠKO

sestra..., zvierat - ovca, vlk, pes... alebo aj o pomenovanie častí tela, činností, atď. Mnohé z týchto slov si vytvorili Slovania ešte pred príchodom na dnešné územie, teda pred

5. storočím nášho letopočtu.

Medzi slová, ktoré pomenúvajú časti tela, patrí slovo necht. Označuje plochý zrohovatený útvar na vrchnej strane konca prsta. Pôvod slova necht má súvislosť s nohou (tá mala v 5. storočí podobu "noga"), pôvodná podoba tohto slova bola totiž nog7t6, po zániku jerov (o nich sme písali v predchádzajúcom článku) a zmene g na h v 12. - 13. storočí sa vytvorila podoba nohoť, noheť, pričom sa spodobovaním a vyrovnávaním základu slova podľa pádov zmenilo h na ch. Výsledná podoba je teda necheť.

S týmto slovom sa spája aj niekoľko ľudových prísloví a porekadiel: o žičlivosti: "Dali by mu i to blato spoza nechtov.", o starostiach: "Nechty si hrýzol.", o pýche: "Na nechtoch sa nosí.", o chybách ľudí: "Každý má za nechtami blato.", o chudobe: "Leda nechtom diery zapchal.", o lenivosti: "Nechty ho bolia."

Dnešná podoba tohto slova je necht, pričom spoluhláska n sa má vyslovovať mäkko, teda (necht) a nie (necht).